

Förord till 2022 års årliga konkurrensrapport

av Margrethe Vestager, verkställande vice ordförande och kommissionsledamot med ansvar för konkurrens

Detta år 2023 är det 30 år sedan den inre marknaden skapades. Den inre marknaden för samman EU:s medborgare och företag och är en av unionens största framgångar och ett av de bästa verktygen för att främja fred, försvara våra värden och säkerställa våra medborgares välbefinnande.

Denna 30-årsdag infaller i en osäker tid. Vår värld genomgår djupgående förändringar. Vår regelbaserade ekonomiska ordning håller på att övergå till en mindre stabil och mindre förutsägbar ordning. Rysslands aggression mot Ukraina är det värsta och mest dödliga inslaget i denna förändring, men den nya geopolitiska situationen påverkar den inre marknaden på många olika sätt, genom till exempel störningar i leveranskedjorna och effekter på handeln. En annan utmaning är att se till att drastiskt minska koldioxidutsläppen och ställa om till en världsekonomi med nettonollutsläpp, en målsättning som det lyckligtvis nu finns acceptans för även utanför EU. Dessutom måste vi göra en digital omställning. Vår ekonomi och våra liv tagit ett stort kliv in i den digitala miljön som dock inte alltid är så transparent och öppen som den borde vara.

Alla dessa förändringar har djupgående konsekvenser. De skapar nya risker men också möjligheter. EU:s konkurrenspolitik är viktig för att dämpa de negativa effekterna av ekonomiska omställningar och även för att maximera deras potential.

Omställningen till en digital ekonomi har skapat enorma möjligheter till ekonomisk tillväxt och ökad effektivitet, och detta kommer att fortsätta. Att konkurrensreglerna efterlevs kommer att vara centralt för öppenheten på de digitala marknaderna. Genomförandet av konkurrensreglerna kommer att gå hand i hand med genomförandet av lagen om digitala marknader, som trädde i kraft i november 2022 och som ska tillämpas från och med maj 2023. Den syftar till att hålla digitala marknader öppna och sätta stopp för otillbörliga metoder som används av bolag som fungerar som grindvakter för onlineföretag. Kommissionen kommer att identifiera de första grindvakterna under 2023 och säkerställa att de respekterar alla skyldigheter och förbud senast 2024.

Kommissionen antog den tillfälliga krisramen för statligt stöd i mars 2022 – bara en månad efter Rysslands oprovocerade invasion av Ukraina – så att medlemsländerna skulle kunna ge stöd till företag som är bärkraftiga men som drabbats hårt av kriget. I mars 2023 utvidgades denna ram till den tillfälliga kris- och omställningsramen, som gör det möjligt för medlemsstaterna att gå utöver omedelbara åtgärder som svar på Rysslands användning av energi som vapen och ta itu med vidare problem genom att påskynda den gröna omställningen. Förbättringarna och den större räckvidden gör det bland annat möjligt för medlemsstaterna att stödja produktiva investeringar i ett antal tekniker och råvaror som är nödvändiga för omställningen, särskilt när det finns risk för att investeringar flyttar utanför EU. I vårt svar på dessa utmaningar såg vi till att hålla fast vid våra principer. För att bevara den inre marknadens integritet är därför den nya ramen riktad och tillfällig, och de nya omställningsreglerna gäller fram till 2025.

Antagandet av förordningen om utländska subventioner i november 2022 innebär att EU korrigerar en obalans – vi har länge granskat statligt stöd inom EU, men subventioner från tredjeländer till företag som är verksamma inom EU har inte kontrollerats. EU skapar därmed lika konkurrensvillkor och under 2023 kommer kommissionen att börja genomföra förordningen och kontrollera dess

efterlevnad. Efterlevnadskontrollen kommer att vara väl riktad och leda till tydlighet och förutsägbarhet allteftersom beslutspraxis utvecklas. På så sätt kommer den inre marknadens öppenhet att säkerställas – så att alla företag konkurrerar på rättvisa och lika villkor, oavsett var de kommer ifrån.

Vid sidan av dessa omvälvande händelser och initiativ har den vanliga övervakningen av konkurrensreglernas tillämpning fortsatt som tidigare på alla områden. På antitrustområdet fattade kommissionen beslut i två kartellärenden på marknaderna för metallförpackningar och styrenmonomer. Kommissionen agerade också på det digitala området och såg till att Amazons åtaganden blev rättsligt bindande. Detta för att komma till rätta med konkurrensproblem i samband med säljarnas tillgång till Amazons Buy Box och Prime-program. Kommissionen riktade också ett meddelande om invändningar till Apple med preliminära observationer att företaget kan ha begränsat konkurrensen till förmån för sitt eget betalningssystem Apple Pay. Inom läkemedelssektorn riktades ett meddelande om invändningar till Teva med preliminära observationer att företaget missbrukade patentsystemet och otillbörligt nedvärderade konkurrerande läkemedel.

När det gäller kontroll av företagskoncentrationer under 2022 antog kommissionen 368 beslut och ingrep i 18 ärenden. Tolv av dessa fick villkorliga godkännanden och två förbjöds (Hyundai Heavy Industries Holdings planerade förvärv av Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO Ltd och Illuminas förvärv av GRAIL). Fyra anmälda transaktioner övergavs av parterna och drogs tillbaka i fas 2.

När det gäller kontroll av statligt stöd antog kommissionen 195 beslut inom den tillfälliga krisramen under 2022 och godkände 182 nationella åtgärder som anmälts av samtliga 27 medlemsstater, motsvarande cirka 670 miljarder euro i stöd. Genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens fortsatte under 2022. Under året antog kommissionen beslut om nära 80 åtgärder för finansiering genom faciliteten. Kommissionen godkände även två viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse i värdekedjan för vätgasteknik.

Slutligen kan nämnas att kommissionen fortsatte sitt löpande arbete med att se till att våra regler förblir ändamålsenliga, något som är än mer viktigt i dessa tider av förändring. I detta syfte fortsatte den omfattande översynen av ramen för EU:s konkurrenspolitik under 2022 genom antagande av nya riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi, nya riktlinjer för statligt stöd till bredband, nya regler om vertikala avtal samt samråd med berörda parter om reviderade regler för horisontellt samarbete mellan företag.

Målet är att stå väl rustade inför nya utmaningar under nästa 30-årsperiod.
